

KOHTUMINE KUNINGATEGA

„...au tapis-franc nous étions réunis.”

L. Protat

Ehkki olin alles eelmisel õhtul endale vandega töötanud, et naasen seekord aegsasti, jõudsin nagu kiuste koju hilja: järgmise päeva lõuna paiku.

Pimedus tabas mind voodis. Olin ajataju kaotanud. Oleksin veel kaua sügavalt maganud, kui poleks lärmakalt toodud kirja, mille kättesaamise kohta pidin tingimata allkirja andma. Kui mind unest äratatakse, olen tusane, tõre, pahur. Ma ei kirjutanud alla. Pomisesin vaid, et jäetagu mind rahule.

Jäin uuesti tukkuma, kuid lühikeseks ajaks. Õnnetu kiri ilmus taas mu ette, saatjaks julm lambivalgus. Nurjatu postimees oli heaks arvanud oma käega minu eest alla kirjutada. Ma polnud talle tänulik.

Ma vihkan kirju. Oma mäletamist mööda olen elus saanud ainult ühe kirja – healt sõbralt Uhrylt –, mis tõi meeldivaid uudiseid. Ma tunnen kirjade ees õudust. Toona oli mul kombeks need lahti tegemata ära põletada.

Seesama saatus ootas ka äsja saabunud kirja. Kuna tundsin käekirja ära, aimasin sisu. Teadsin peast magedat nõuannete ja noomituste segaputru, mida saadeti mulle kodunt enam-vähem iga kuu algul, nõuandeid alustada väarikat töömeheteed, noomitusi, et ma pole juba sellega algust teinud. Ja lõpus alaline soov, et Jumal mind oma püha kaitse alla võtaks.

Aamen! Kuid mu praeguses hädises seisundis olnuks võimatu mis tahes teed alustada. Ma ei suutnud end isegi voodis liigutada. Liigesed logisesid, nimmed olid kui tina täis, ja tundus, nagu oleksin süldiks muutunud. Mu häguses vaimus terendas hirm, et mind on tabanud halvatus.

Siiski mitte, aga viimaks olin murdunud. Kuu aega olin vaikselt ja vahetpidamata, südamest ja tõsiselt joonud, elu põletanud, kaarte mänginud. Viimastel aastatel oli elu mind rängalt proovile pannud; mu pisikest paati olid pillutanud suured lained. Ma ei osanud ennast kaitsta ja kõige vastu ääretut tülgastust tundes lootsin kõlvatusest unustust leida.

Olin ainult liiga tormakalt pihta hakanud ning nägin õige varsti, et pean alla andma. Jõud jättis mu maha. Sel õhtul olin omadega nii kohutavalt läbi, et poleks enda arust suutnud tõusta ka siis, kui maja oleks põlema läinud. Kuid ühtäkki leidsin, et seisan keset tuba, omil jalul, ja silmitsen hirmunult kella. Mulle meenus, et Pantazi oli mind õhtust sööma kutsunud.

Milline õnn, et mind oli äratatud; suur õnn! Nüüd vaatasin vanemate kirja tänulikult; selleta oleksin ilma jäänud kohtumisest kõige armsama

sõbraga.

Panin riidesse ja läksin välja. Talv oli tulekul ja ilm nutune. Ehkki ei sadanud, oli kõik märg; räästad valasid pisaraid, raagus puude oksad tilkusid, mööda tüvesid ja võresid voolasid suured piisad otsekui külmi higi. Selline ilm ajab alati jooma; peaaegu kõik harvad möödudjad, kes läbi udu hiilisid, olid jorkis. Üks volask räntsatas kõrtsitrepist alla tulles maha ega tõusnudki enam.

Pöörasin vastikust tundes pea ära. Kuna selleks õhtuks valitud trahter asus Covaci tänavas, võtsin voorimehe – mõistlik tegu, sest kui ma kohale jõudsin, olid külalised jõudnud juba teise ja võõrustaja kolmanda tsuikani. Ma panin imeks, et nad kõik olid nii vara kohale ilmunud, kuid Pantazi selgitas, et tema oli tulnud otse kodunt, aga Paşadia ja samuti Pirgu otse „klubist“ ning ilm oli liiga niru, et aperitiividega aega raisata.

Pantazi tellis veel ühe ringi tsuikat. Kuid head tuju, mida me kokku lüües üksteisele soovisime, polnud ollagi. Ma kartsin, et võin jälle magama jääda. Saalis hakkas kaupmeeste räme pidu üha rohkem hoogu võtma – oli laupäevane päev –, kuid meie lauas valitses otsekui matusemeeleolu.

Hapukoore ja roheline paprikaga borši söödi vaikusel. Ükski lauasisujuja ei tõstnud pilku taldrikust. Iseäranis must masendus näis vaevavat Pirgut. Ma oleksin ise jutuotsa lahti teinud, kui moosekandid poleks just siis hakanud mängima valssi, mis oli üks Pantazi nõrkusi, rahulikku, iharat ja kurba, peaaegu leinalist valssi. Selle pehmes hällimises hubises hõllanduslikult ja lõpmata nukralt nii valulik kirg, et isegi selle kuulamise naudingusse segunes kannatus. Niipea kui pingul pillikeeled asusid kibedat pihtimust pajatama, jäi kogu saal meloodia sügavas lummuses vakka. Jutustades lembustest ja pettumustest, ekslemistest ja piinadest, süümeipiinadest ja kahetsusest, oli igatsusse uppuv viis üha looritatum, vaiksem, aeglasem, kaugenes, hääbus, tuues viimaks hälbimult, ohkega kuuldavale liig hilinenud ja asjatu kutse.

Pantazi pühkis märgi silmi.

„Ah!“ ütles Pirgu Paşadiale mesise häälega, manades silmisse kurva pilgu, „ah! selle valsiga tahan sind õige pea su viimsesse puhkepaika saata, ma arvan, et sa ei lase seda mu noorusaja pidupäeva kaua oodata. Kui ilus see oleks, kui ilus! Ja mina olen koos onu Pantaziga purjus ning jättes liigutavate sõnadega hüvasti oma igavesti unustamatu sõbraga, pigistan kurbade koosviibijate silmist välja kuumad pisarad.“

Paşadia ei lausunud sõnagi.

„Jah,“ jätkas Pirgu, hääle ja pilk veelgi raugem, „see oleks nii ilus! Mina kannan padjal su aumärke. Ja vean kihla, et kui sind seitsme aasta pärast suurel mälestuspäeval üles kaevatakse, oled sa niisama uhkelt riides, niisama tikksirge, niisama peen, ainsagi halli juuksekarvata, elavhõbedas ja piirituses marineeritud nagu paprika soolas ja äädikas.“

Kuid Paşadia ei kuulanud teda, tema mõtted olid mujal. Pirgu pääses seekord ja ma olin pahane, sest ma ei sallinud teda silmaotsaski.

Kuna olin noorest peast üksi Bukaresti jäänud ja pidin omal jõul hakkama saama, hoidusin juhuslike inimestega läbi käimast, nii et

Gorică Pirgu poleks iial mu hoolikalt valitud kitsasse tutvusringkonda kuulunud, kui tema lahutamatu kaaslane poleks olnud Paşadia, kelle vastu tundsin ääretut austust.

Paşadia oli särav täht. Juhuse tahtel oli talle antud üks kõige täiuslikuma ehitusega ajusid, mis inimesel olla võib. Ma olen lähedalt tutvunud suurema osaga neist, keda peetakse minu kodumaa kuulsusteks; kuid ometi olen vähestel neist näinud üheskoos ja säärases imelises kooskõlas nii palju üllaid omadusi nagu sellel ülekohtu ohvril, kes oli end vabatahtlikult unustusse määranud. Ja ma ei tea ühtegi teist, kes oleks tekitanud enda vastu niivõrd pimedat viha.